

בס"ד. ש"פ משפטים, מבה"ח אדר"ראשון, ה'תשי"ז

(הנחה בלתי מוגה)

ויבא משה בתוך הענן גו' ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה.² ואמרו רז"ל³ והובא בפרש"י ענן זה כמין עשן הוא ועשה לו הקב"ה שביל בתוכו. ולמדו זה ממה שנאמר⁴ ויבאו בני ישראל בתוך הים, מה ביאתם לתוך הים היתה ע"י שביל, כמ"ש⁵ והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, כך גם מ"ש ויבא משה בתוך הענן, היתה ביאתו לתוך הענן ע"י שביל. וצריך להבין מהו ענין הענן שנכנס משה בתוכו, דמאחר שהי' זה ע"י שביל, היינו שמשה נכנס לא בהענן עצמו אלא בהשביל, א"כ מהי פעולת הענן. וגם צריך להבין השייכות דקריעת ים סוף לביאת משה בתוך הענן, דהשביל שהי' בקריעת ים סוף, ממנו נמשך השביל בתוך הענן, שזהו שלמדו שהי' שביל בתוך הענן מהשביל שבקריעת ים סוף.

ב) ולהבין זה צריך להקדים תחלה כללות ענין מתן תורה שהי' ע"י משה, שלצורך זה (בכדי לקבל את התורה) בא בתוך הענן. דהנה איתא במדרש⁶ שמשה הוא השביעי, וכל השביעין חביבין. וכמו בענין הרקיעים, שהרקיע הנקרא ערבות הוא השביעי, והוא חביב מכולם, כמ"ש⁷ סולו לרוכב בערבות גו'. וכמו"כ הוא גם בענין האבות, שאברהם הוא הראשון ומשה הוא השביעי, הנה כל השביעין חביבין. וכמו"כ הוא גם בענין הי"ג תקונים, שתקון השביעי הוא תקון ואמת⁸ (דהגם שכל התקונים הם אמת, מ"מ, בענין התקונים גופא הנה תקון השביעי הוא בחי' אמת)⁹, וכללות הענין בזה, דאמת הו"ע התורה, כמארז"ל¹⁰ אין אמת אלא תורה, וזהו שמשה שהוא השביעי, ומדתו מדת אמת¹¹, כמאמר¹² מה ראה

(3) יומא ד, ב.

(4) בשלח יד, כב.

(5) ויק"ר פכ"ט, יא.

(6) תהלים סח, ה.

(7) זח"ג (באדר"ר) קלג, סע"ב ואילך.

(8) ראה לקר"ת במדבר צג, א.

(9) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. וראה ברכות

ה, ריש ע"ב.

(10) שמור"ר פ"ה, י. ב"ב עד, א. ועוד.

(11) סנהדרין קיא, א.

(1) מאמר זה "הוא המאמר ויבא משה בתוך הענן תרנ"ד [סה"מ תרנ"ד ע' קמו ואילך] .. עם איזה שינוים והוספות".*

(2) ס"פ משפטים (כד, יח).

(* לשון ה"פתח דבר" לד"ה הנ"ל שי"ל בקונטרס בפ"ע (קה"ת — פורים קטן, תשי"ז), בתוספת איזה מ"מ והערות מכ"ק אדמו"ר שליט"א (חלקם נעתיקו לקמן).

אמת ראה, ולכן על ידו דוקא ניתנה התורה שהיא אמת. דהנהי¹², אף שגם האבות קיימו כל התורה עד שלא ניתנה¹³, מ"מ, מעשה האבות הי' ריח בלבד, כדאיתא במדרש¹⁴ כל המצוות שעשו לפניך האבות ריחות היו, אבל אנו שמן תורק שמך, והיינו, דכמו הריח בגשמיות, שכאשר מריחים איזה פרי או מיני בושם לא נחסר מאומה בעצם הדבר עי"ז שמריחים ממנו, לפי שהריח הוא הארה בלבד ולא עצם הדבר, כך גם מעשה האבות, כל מה שהמשיכו הוא רק הארה בלבד, משא"כ אנו שמן תורק שמך, שע"י קיום המצוות שאחרי מ"ת ממשיכים את העצם, שזהו שמן תורק שמך, שכאשר מריקים את השמן מכלי אל כלי אזי נמשך בזה כל העצם, כמו"כ הוא גם בענין קיום המצוות שאחרי מ"ת, שע"ז הוא המשכת העצם. וטעם הדבר הוא, לפי שעבודת האבות הי' בכח עצמם, שהרי לא היו מצווים על זה. וכיון שעבודתם היתה בכח עצמם בלבד, לכן, אף שעבודתם הי' במס"נ ובתכלית העילוי, וכמו אברהם שעבודתו היתה במדת האהבה, כתיב ביי"ט¹⁵ הלוך ונסוע הנגבה, שעלה בעילוי אחרי עילוי בענין האהבה, וכמו"כ יצחק שעבודתו היתה בחפירת הבארות שהו"ע העלאת הגבורות, הי' ג"כ עבודתו במס"נ, וכמו"כ יעקב שהיתה עבודתו במדת הת"ת, וכמ"ש¹⁶ ויקח לו יעקב מקל לבנה לח לזו וערמון, דחשיב כאן כל הג' גוונים, וענין התכללות כל הגוונים מורה על מדת הת"ת, הנה אף שעבודתם היתה בתכלית העילוי ובמס"נ, מ"מ, כיון שלא היו מצווים על זה, היינו, שלא הי' בזה כח המצוה, אלא כל עבודתם הי' בכח עצמם, לכן לא הגיעו כי אם עד שרש הנבראים בלבד, לפי שהנברא בכח עצמו לא יכול להגיע אלא עד שרשו בלבד. וע"ד דאיתא בגמרא¹⁷ שמע מיני' עין עיטם גבוה מקרקע עזרה עשרים ושלוש אמות, כי הפתח הי' גבוה כ' אמות, ושיעור המקוה שהיתה על שער העזרה הוא אמה על אמה ברום ג' אמות, ומזה מוכח שהמעין הי' גבוה מקרקע העזרה כ"ג אמה, דאל"כ, לא היו יכולים המים להגיע למעלה משרשם. וכל זה הוא במעשה האבות שעשו בכח עצמם. אבל ע"י קיום המצוות שאחרי מ"ת, כיון שאנו מצווים ועושים, הנה מצד כח המצוה, ממשיכים את העצם, שזהו ההתחדשות דמ"ת שהיתה ע"י משה. וזהו ג"כ מ"ש¹⁸ ושמי הוי' לא נודעתי להם, ופרש"י לא ניכרתי

(14) שהש"ר פ"א, ג (א).

(15) לך לך יב, ט.

(16) ויצא ל, לו. וראה אוה"ת ויצא עה"פ.

(17) יומא לא, א.

(18) וארא ו, ג.

(12) ראה תו"א יא, ד ועוד. תו"ח ד"ה לך

לך פ"מ ואילך. לקו"ת לג' פרשיות פה, ד [אוה"ת לך לך (כרך ו) תתרו, ב].

(13) ראה יומא כח, ב. לקו"ש ח"כ ע' 200

הערה 6. וש"נ.

להם במדת אמינית שלי, דהנה, שם הוי' הוא שם העצם¹⁹, והו"ע ההמשכה שנעשה ע"י התורה שנק' אמת כנ"ל, משא"כ ההמשכה להאבות היתה רק משאר השמות, ששרשם הוא בהרשימו, ודוקא ע"י משה נמשך שם הוי', בחי' אור הקו שהוא אור עצמי כמו העצם ממש, דבר המוקש ל²⁰, שלכן נקרא בשם העצם.

וענין זה שהתחדשות דמתן תורה היא שע"י המצוות שמקיימים עכשיו נעשה המשכת העצמות, מובן מעצם הענין דתומ"צ. דהנה, ענין התומ"צ הוא שעל ידם נעשה החיבור דגשמיות עם רוחניות, וידוע שחיבור גשמיות ורוחניות הוא בכח המפליא לעשות²¹ דוקא, שהוא בכח העצמות. וזהו אפילו בענין חיבור גשמיות ורוחניות כפשוטו, ובפרט שעל ידי התומ"צ נעשה החיבור דמדריגות העליונות שברוחניות גופא עם מדריגות התחתונות שבגשמיות גופא, היינו שנעשה החיבור דתכלית הרוחניות עם תכלית הגשמיות, הרי בודאי שזהו בכח העצמות דוקא. וכיון שההמשכה דמ"ת שהמשיך משה היתה למטה מטה בעוה"ז הגשמי, כדאיתא במדרש²² שעיקר שכינה בתחתונים היתה, וע"י החטאים סילקו את השכינה מלמטה למעלה עד רקיע הו', ואח"כ עמדו צדיקים והמשיכו את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה שהוא השביעי (וכל השביעין חביבין) והורידה למטה בארץ, הנה מזה גופא שההמשכה שהמשיך משה היתה למטה בארץ הגשמית, יש ראי' והוכחה נוספת שהמשכה זו היא המשכת העצמות ממש, דאל"כ לא הי' אפשר להיות ההמשכה למטה מטה ביותר, כי רק ע"י המשכת העצמות ממש נעשה החיבור דרוחניות עם גשמיות, שע"י העבודה דאתכפיא ס"ט"א ממשיכים עיקר שכינה למטה מטה ממש.

ג) והנה המשכת העצמות שהמשיך משה למטה בתחתונים, התגלותה היא ע"י נשמות ישראל, שזהו מ"ש²³ ועשו לי מקדש ושכנתו בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כאו"א מישראל²⁴, היינו²⁵, שנשמות ישראל ע"י עבודתם באתכפיא ואתהפכא נעשים מקדש לו ית²⁶,

(24) ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני הפסוקים). אלשיך תרומה עה"פ (ד"ה שמעתי לומדים). של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. (25) ראה לקו"ת פקודי ג, א. (26) ראה בארוכה ד"ה באתי לגני שבהערה

(19) ראה אוה"ת ע"פ זה. (20) ב"ר פל"ה, ג. וראה אוה"ת ס"פ נח. (21) ראה רמ"א או"ח סו"ס ו. (22) ב"ר פי"ט, ז. שהש"ר פ"ה, א. וראה ד"ה באתי לגני היש"ת פ"א. (23) תרומה כה, ח.

שנמשך בהם הגילוי דשם הוי'. אמנם, גילוי המשכת שם הוי' שנעשה ע"י נש"י אינו רק בהנשמות בלבד, אלא ההמשכה היא גם בכללות העולם, ועי"ז נשלמת הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים²⁷, שזוהי תכלית כוונת הבריאה, וכמבואר בתניא²⁸ שהכוונה אינה בשביל עולמות העליונים, אלא תכלית הכוונה שתהי' דירה בתחתונים דוקא, דפירוש תחתונים אינו במקום, שהרי הוא ית' אינו בגדר מקום כלל, וכמ"ש²⁹ הנה מקום אתי, אלא פירוש תחתונים הוא במעלה ומדריגה, והיינו, שגם במקום החושך תהי' העבודה דאתכפיא סט"א ואתהפכא סט"א (דבאמת הנה האתכפיא היא הקדמה שמביאה לידי אתהפכא), שע"ז נעשה המשכת העצמות. וזהו שבישראל כתיב³⁰ היכל הוי' היכל הוי' היכל הוי' המה (ג"פ), לפי שע"י עבודתם ממשיכים בעולם את העצמות. דהנה, עם היות אשר את השמים והארץ אני מלא³¹, מ"מ, הרי ענין זה הוא בהעלם, וע"י העבודה הרי זה נעשה בגילוי. ומה שאמרו³² איהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס ביי, הרי זה רק שאין תופסים בו שיהי' בבחי' תפיסא, אבל מ"מ הרי הוא בגילוי. וזהו שההמשכה שהמשיכו האבות היתה רק הארה, ולא עצמות, ואילו העצמות הוא בהעלם, אבל נש"י ע"י עבודתם לאחרי מ"ת, ממשיכים את העצמות שיהי' בגילוי, ועי"ז משלימים את הכוונה דדירה בתחתונים, דפירוש ענין דירה הוא כמו עד"מ בדירת האדם למטה שכל עצמותו ומהותו נמצא בהדירה בגילוי³³, וכמו"כ גם למעלה הפירוש דדירה בתחתונים הוא שהעצמות יהי' בגלוי.

והנה ההמשכה דדירה בתחתונים נעשית ע"י העבודה דתורה ומצוות. ואף שנת"ל שענין זה נעשה ע"י אתכפיא ואתהפכא, וכדאיתא בתניא³⁴, הנה באמת הרי גם בעבודה דתורה ומצוות יש אתכפיא ואתהפכא. והיינו, לא מבעי במל"ת שהם דברים שנפש האדם מחמדתם³⁵, וכאשר פורש מהם הרי זה כפי' גדולה, אלא גם במ"ע, הרי ידוע בכוונת המצוות, שכל מצוה יש לה איזה עבודה וכפי' פרטית, וכמו במצות אתרוג, אתרג

27) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז.
 28) שם.
 29) תשא לג, כא. וראה שמו"ר ספמ"ה.
 30) ירמי' ז, ד.
 31) שם כג, כד.
 32) זח"ג (רע"מ) רכה, א.
 33) ראה המשך תרס"ו ס"ע ג. ד"ה נעשה אדם דש"פ בראשית (התוועדות ב) פ"ג (תו"מ ח"י"ח ע' 118).
 34) פכ"ז.
 35) ראה מכות כג, ב.

ר"ת³⁶ אל תבואני רגל גאוה³⁷, וכמו"כ האתרוג דר באילנו משנה לשנה³⁸, שהוא סובל את כל השינויים שישנם במשך השנה, שזה מורה על ענין הביטול, דכאשר הוא בישות, הרי בהכרח שיש בו איזה ציור והגבלה, שישנם ענינים שאינו יכול לסובלם, ומזה שהוא סובל כל השינויים, מוכח שאינו בישות כי אם בביטול. וכן הוא בשרשו למעלה, כמ"ש בזהר³⁹ ע"פ⁴⁰ וימלוך תחתיו הדר, הדר ודאי כמד"א⁴¹ פרי עץ הדר, והיינו, שאתרוג הוא בחי' מלך השמיני, הדר, שהוא שרש התיקון, והרי עיקר ענין התיקון הוא הביטול וההתכללות, שזהו ההפרש בין תהו לתקון⁴², שבתהו היו ענפין מתפרדין, משא"כ בתקון. וזהו ההפרש בין יעקב לעשו, שבעשו, הגם שהיו ששה נפשות בלבד, נאמר⁴³ נפשות לשון רבים, משא"כ ביעקב, אף שהיו שבעים, מ"מ כתיב⁴⁴ נפש לשון יחיד. ומזה מובן שמצות אתרוג בנפש האדם הו"ע הביטול. וכן במצות תפלין, שהוקשה כל התורה לתפלין⁴⁵, הרי⁴⁶ כוונת מצות תפלין היא לשעבד הלב והמוח⁴⁷, ובדרך פרט היינו ליבטל וליכלל בחי' חכמתו ובינתו שבנפשו האלקית בבחי' חכמתו ובינתו של א"ס ב"ה המלוכשות בפ' קדש והי' כי יביאך, וכן ליבטל ולכלול בחי' הדעת שבנפשו הכולל חו"ג שהן אהבה ויראה בבחי' דעת העליון הכולל חו"ג המלוכש בפ' שמע והי' אם שמוע⁴⁸. וכמו"כ במצות ציצית, שכוונת ענין הציצית הוא לקבל עליו עול מלכותו ית', שהו"ע של כפי' גדולה, שהרי ע"י הקבלת עול מלכות שמים נעשה אתכפיא סט"א כו', ועד"מ למטה, שכאשר העבד משועבד לאיזה אדון, אזי לא שייך שישעבד עצמו לאיזה אדון אחר, להיותו משועבד כבר לאדון זה. ועוד זאת, שציצית הוא מלשון ציץ⁴⁹, כמו מציץ מן החרכים⁵⁰, והו"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא⁵¹, והרי גם בזה נעשה אתכפיא סט"א, כי מצד הסתכלותו ביקרא דמלכא, אי אפשר שתהי' לו שייכות

-
44) ויגש מו, כז. שמות א, ה.	36) ספר הליקוטס להאריז"ל תהלים לו,
45) קידושין לה, א.	יב (ע"פ ב"ר ספט"ו ואדר"נ פ"א, ה). —
46) ראה תניא רפמ"א.	ראה המשך וככה תרל"ז פצ"ג ד.
47) שו"ע או"ח סכ"ה ס"ה. שו"ע אדה"ז	37) תהלים שם.
שם ס"א. סידור אדה"ז במקומו.	38) סוכה לה, א.
48) ראה זח"ג רסב, א. סידור שער	39) ח"ג רצב, סע"א (באדר"ז).
התפלין ז, סע"א ואילך.	40) וישלח לו, לט.
49) ספרי ופרש"י שלח טו, לח.	41) אמור כג, מ.
50) שה"ש ב, ט.	42) ראה תו"ח בראשית ט, א ואילך.
51) ראה זח"ב רמו, ב. המשך מים רבים	ובכ"מ.
תרל"ו פנ"א.	43) וישלח לו, ו.

לענינים אחרים. ונמצא מזה שבתומ"צ נעשה אתכפיא סט"א, הן במל"ת, שפורש את עצמו מדברים שנפשו מחמדתם, והן במ"ע, ע"י הכוונה פרטית שבכל מצוה, כמו באתרוג בענין הביטול, ובתפלין בדי' הפרשיות קדש והי' כי יביאך שמע והי' אם שמוע, שהו"ע השעבוד דחכמה ובינה ודעת הכולל חו"ג, וכמו"כ בענין מצות ציצית כנ"ל. וזהו שישראל נקראים היכל הוי', והיינו לפי שעבודתם היא בקיום המצוות שיש בזה אתכפיא ואתהפכא סט"א, הנה ע"י קיום מ"ע, שהם בו"ה, וע"י קיום מל"ת, שהם ביי"ה, נעשים היכל לשם הוי'.

ד) **והנה** כל זה הוא המשכת שם הוי'. אמנם כתיב⁵² שאו ידיכם⁵³ קדש וברכו את הוי', היינו, שממשיכים (ברכו מלשון המשכה⁵⁴) בשם הוי' בחי' קדש שהוא למעלה גם משם הוי'. והענין בזה, דהנה, אף שגם הוי' הוא בחי' קדוש, כמ"ש⁵⁵ אין קדוש כהוי', ואיתא בזהרה⁵⁶ כמה קדישין נינהו כו' ולא קדישין כהוי', כי, כמה קדישין אינון הרי זה באופן שהם קדושים ומובדלים, אבל שם הוי', יש בו ב' הפכים, דהוי' הוא לשון מהוה⁵⁷, שהוא מהוה את היש, ואעפ"כ הוא קדוש ומובדל מהם, אף שמהוה אותם, ועז"נ אין קדוש כהוי', שקדוש כזה שיש בו ב' הפכים הנ"ל, לא נמצא בכל קדישין עלאין. אמנם, כל זה הוא בחי' אור הסובב בלבד, דאף שהוא למעלה מהעולמות, מ"מ, הרי יש לו איזה שייכות לעולמות, שהוא בבחי' סובב עכ"פ. ובחי' זו נק' קדוש (בוא"ו). אמנם בחי' קדש אינו בגדר עלמין כלל⁵⁸, גם לא בבחי' סובב, והו"ע קדושת העצמות. ועז"נ שאו ידיכם קדש וברכו את הוי'.

והענין הוא, דהנה, משנת"ל שישראל נקראים היכל הוי', הרי זה רק המשכת הסובב, ומצד בחי' זו אמרו רז"ל⁵⁹ עתידים צדיקים שיאמרו לפנייהם קדוש, לפי שהם ממשיכים בחי' אין קדוש כהוי'. אך המשכה זו אינה מספיקה, דכיון שאור הסובב יש לו איזה שייכות לעולמות, הרי אפשר שמצד חטאים ופגמים לא יומשך האור בהעולמות. והיינו, דאף שאין זה כמו הנשמה שמתפעלת ממקרי הגוף ח"ו, מ"מ,

(57) פרדס שער א (שער עשר ולא תשע)

פ"ט. זח"ג רנז, סע"ב (ברע"מ). מו"נ ח"א פס"א. תניא שער היחוד והאמונה רפ"ד.

(58) ראה זח"ג צג, א. נתבאר בלקו"ת

אמור לג, ד.

(59) ב"ב עה, ב.

(52) תהלים קלד, ב.

(53) ראה לקו"ת שה"ש כא, ב. שם כד, ג.

(54) ראה תו"א מקץ לו, ג.

(55) שמואל"א ב, ב.

(56) ח"ג מד, א.

הנה אין זה סותר למשנת שעי החטאים כו' לא יומשך אור הסוכב, כי, בנשמה שמתפעלת ממקרי הגוף, הנה כאשר ישנו קלקול באברי הגוף, אזי מסתלקת לגמרי הנשמה מהגוף, משא"כ למעלה, הנה גם כאשר יהיו חטאים לא יסתלק האור ח"ו, אמנם, אף שהאור לא יסתלק לגמרי, מ"מ, הרי אפשר שיהי' בהעלם. וכל זה הוא באור הסוכב, משא"כ בעצמות שלמעלה מהסוכב, לא שייך שמצד החטאים יהי' בזה אפילו העלם בלבד, דמאחר שהוא למעלה מהעולמות לגמרי, הרי אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו⁶⁰. וזהו מש"נ שאו ידיכם קדש גו', כיון שצ"ל המשכת העצמות דוקא, והיינו, שגם כאשר יהי' איזה סיבה להעלם אור הסוכב, מ"מ, הנה מצד העצמות יהי' בגילוי. ואף שמצד העצמות הרי הוא נמצא תמיד בהעולמות, כמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא, מ"מ, הרי זה בהעלם, וע"י העבודה דשאו ידיכם קדש ממשיכים שיהי' בגילוי, וכמשנת"ל שאף דלית מאן דתפיס ב', הרי זה בבחי' תפיסא דוקא, אבל מ"מ ע"י העבודה הרי זה בגילוי, אף שאינו בתפיסא. וכמו בהמשכה שע"י המצוות, שהאור הוא בגילוי, אף שאינו נתפס, שהרי הנשמה מלובשת בהחומר, והחומר אינו מבלבל לאור הנשמה, והיינו, שגם כמו שהנשמה מלובשת בהחומר, מאיר לה האור של המצוה, ואעפ"כ אין החומר מרגיש זה כלל, ומ"מ, אף שאינו מרגיש, הרי זה בגילוי, שלכן חייבו רז"ל⁶¹ לקום ולעמוד מפני כל עוסק במצוה אף אם הוא בור ועם הארץ, והיינו מפני שמאיר בו בגילוי האור של המצוה⁶², אף שאינו בתפיסא. וכמו"כ הוא בהענין דשבת שאסור בעשיית מלאכה, דבששת ימי החול מותר בעשיית מלאכה, כי, אף שאמר רז"ל⁶³ מאן דמחוי במחוג קדם מלכא קטלא חייב, מ"מ, מצד ההעלם שבימי החול אין זה נחשב קמי מלכא, משא"כ בשבת, הנה מצד הגילוי (אף שאינו בתפיסא), הרי זה קמי מלכא, ולכן אסור בעשיית מלאכה.

אך הגורם להיות ההשפעה מבחי' קדש העליון הרי זה הענין דשאו ידיכם. והענין הוא, שידיכם שהם ב' ידים, הם ב' הפסוקים שבק"ש, שמע ישראל וברוך שם, דשמע ישראל הוא יחו"ע, וברוך שם הוא יחו"ת⁶⁴, והיינו, שבשמע ישראל ההתבוננות היא בענין ביטול העולמות איך שהם בטלים לאוא"ס שקדוש ומובדל, שמצד זה נעשה בבחי' רצוא כו', ובברוך

63) ראה חגיגה ה, ב.

64) זח"א יח, ב. שער היחוד והאמונה

לפני פ"א. שם פ"ז.

60) איוב לה, ו"ז (בשינוי הסדר).

61) ראה ירושלמי ביכורים פ"ג ה"ג.

62) תניא פמ"ו (סו, א).

שם ההתבוננות היא איך שמצד בחי' שם כבוד ומלכות כמו שהם בהג' עולמות ביי"ע, יש איזה תפיסת מקום להעולמות, שמצד זה הוא בבחי' שוב, שנעשה אצלו ההרגש דעל כרחך אתה חיי⁶⁵, להיות בהעולם ולפעול בו ברור זיכך ועלי. וזהו ענין ב' ידים, יד ימין ויד שמאל, דיחוי"ע הוא בחי' יד ימין, שזהו כמו אדם שמחבק את חבירו בידו הימנית, שנעשה חבוק כולו (ער איז אינגאנצן אַרומגענומען) ואינו יכול להיות ניזון למקום אחר כלל, וכמו"כ הוא בהעבודה דיחוי"ע, שמאיר אצלו האור כ"כ עד שנעשה בבחי' רצוא, ואינו שייך שיהי' ניזון למקום אחר כלל. והעבודה דיחוי"ת הוא בחי' יד שמאל, והוא ענין הגבורות וצמצומים, שעיי"ז הוא בבחי' שוב כנ"ל. וזהו שאו ידיכם קדש וברכו את הוי', שעיי העבודה דיחוי"ע ויחוי"ת ממשיכים את קדושת העצמות, שהוא בחי' קדש שלמעלה מקדוש, וברכו את הוי', שאור זה (בחי' קדש) נמשך בשם הוי', ועיי"ז נמשך ג"כ בכללות העולם.

(ה) **ובזה** יובן ג"כ מ"ש בגמרא⁶⁶ יבוא זה ויקבל זאת מזה לעם זו, יבוא זה, זה משה, דכתיב⁶⁷ זה משה האיש, ויקבל זאת, זו תורה, דכתיב⁶⁸ וזאת התורה אשר שם משה, מזה, זה הקב"ה, דכתיב⁶⁹ זה א-לי ואנוהו, לעם זו, אלו לישראל, שנאמר⁷⁰ עם זו יצאתי. והנה, בענין זה א-לי ואנוהו איתא במדרש⁷¹ שחורה אני ונאווה⁷², נאווה אני, באמרי זה א-לי ואנוהו. וצריך להבין, איך שייך שנברא יפעול בהבורא הענין דאנוהו, ויתרה מזה, שענין זה קשור עם הנברא בפנימיותו כל כך עד שטעם זה יקרא הנברא עצמו בשם נאווה.

והענין הוא, דהנה אמרו רז"ל⁷³ בא וראה כמה גדולים יורדי הים, משה רבן של כל הנביאים כמה נתחבט ואמר הראני נא גוי, וא"ל הקב"ה לא תוכל לראות את פני גוי' (כי אם וראית את אחורי גוי')⁷⁴, ובקיי"ס הי' כל אחד (גם שפחה ואפילו עולל ויונק) מראה באצבעו ואומר זה א-לי ואנוהו. והנה, ענין זה שבקיי"ס היו גילויים נעלים ביותר, אף שלא יראני האדם וחי, הרי זה מצד ב' טעמים. טעם הא', מצד מעלת המס"נ

(70) ישעי' מג, כא.	(65) אבות ספ"ד.
(71) שמור"ר פמ"ט, ב.	(66) מנחות נג, ב.
(72) שה"ש א, ה.	(67) תשא לב, כג.
(73) שמור"ר ספכ"ג (בשינוי לשון קצת).	(68) ואתחנן ד, מד.
(74) תשא לג, יח ואילך.	(69) בשלח טו, ב.

דנחשון שקפץ בימים⁷⁵, שמש"נ זו פעלה אצל כל ישראל שיאמרו זה א-לי ואנוהו. וטעם הב', כי, מ"ש כי לא יראני האדם וחי, וארז"ל⁷⁶ אפילו החיות הנושאות את הכסא אינן רואין, הרי זה רק בעלמא דאתגליא, משא"כ בעלמא דאתכסיא רואין. והיינו, דעלמא דאתגליא הוא עד עולם הבריאה, וכיון שבבריאה לאו איהו וחייהי וגרמוהי חד, לכן אינן רואין, משא"כ בעלמא דאתכסיא שהוא באצילות, עולם האחדות, ששם איהו וחייהי וגרמוהי חד⁷⁷, לכן רואין. וכיון שבקי"ס הפך ים ליבשה⁷⁸, שהי' הגילוי דעלמא דאתכסיא, לכן הנה גם שפחה וגם עולל ויונק אמרו זה א-לי ואנוהו. וכנ"ל דאף שנתחבט בזה משה רבן של כל הנביאים, מ"מ, מצד ב' טעמים אלו, גדלה המעלה דקי"ס על מעלת משה רבינו. והענין בזה, דאף שמשה נתנבא בזה, כמארז"ל⁷⁹ כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה, מ"מ, נבואת משה היתה מאצילות דרך מעבר הבריאה, ולא מאצילות ממש, שהרי נבואת משה היתה מבחי' הבינה, וידוע שאבא עילאה מקננא באצילות⁸⁰ ואימא עילאה מקננא בכורסיא⁸¹, וכיון שנבואת משה היתה מבחי' בינה, נמצא, שנבואתו היתה מעולם הבריאה, אלא שבבריאה גופא היתה נבואתו מהאצילות שבבריאה, וכמ"ש הרמ"ז⁸² שנבואת משה היא מפנימיות הבריאה, והו"ע אור האצילות המאיר בה, אמנם בקי"ס הי' גילוי האצילות ממש שלא ע"י מעבר הבריאה.

והנה קריעת ים סוף היתה הכנה למתן תורה⁸³, דגם מ"ת הו"ע גילוי האצילות, היינו מאורות האצילות עד העצמות. והוא ג"כ מצד ב' טעמים הנ"ל, טעם הא"ל⁸⁴, וטעם הב', לפי שבמ"ת הי' החיבור דמעלה ומטה⁸⁵, עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, ומצד עלמא דאתכסיא אפשר להיות כל הגילויים. וזהו ג"כ מה שהתורה נקראת זאת, שהוא ג"כ אותה הבחי' דזה א-לי ואנוהו, שלמעלה מבחי' זה דנבואת משה שהוא בחי' אצילות שבבריאה בלבד, אמנם מה שהתורה נק' זאת הוא גילוי האצילות ממש. וזהו מ"ש יבוא זה ויקבל זאת, דממ"ש יבוא ויקבל משמע שמשא

75) ראה סוטה לו, א. פדר"א פמ"ב. משפטים עה, א. סה"מ תרצ"ו ע' 119. וש"נ. במדב"ר פי"ג, ז. 81) ראה תקו"ז ת"ו. 76) שמו"ר שם. 82) לזח"ב כג, א. 77) תקו"ז בהקדמה (ג, ב). תניא אגה"ק ס"כ. 83) ראה תו"א בשלח סג, א. לקו"ת צו ז, א ואילך. 84) חסד קצת (המו"ל). 78) תהלים סו, ו. 79) ספרי ר"פ מטות. 85) ראה תנחומא וארא טו. תו"א יתרו 80) ראה רמ"ז לזח"ב רכ, ב. תו"א סח, א. ובכ"מ.

הוא למטה במדריגה מהתורה, והיינו לפי שמדריגת משה אינה גילוי האצילות ממש, משא"כ בתורה שהיא גילוי האצילות ממש, שזהו זאת (תורה) מזה (הקב"ה), היינו שע"י התורה מתגלים כל האורות עד עצמות ממש. ומה שהתורה (שהיא למעלה ממדריגת משה) נקראת זאת בלשון נוקבא, הרי זה מצד התלבשותה בדברים הגשמיים, וענינה הוא שעל ידה נעשה המשכת כל האורות העליונים עד העצמות למטה ממש, ולכן נקראת זאת בלשון נוקבא (היינו לפי שהיא כלי המקבלת מהעצמות⁸⁶). וע"י זאת התורה באים להגילוי דזה א-לי ואנוהו. ומצד זה נקראים ישראל בשם נאוה, דהנה, איתא ברמ"ז⁸⁷ שתיבת זה, בגימטריא י"ב, הו"ע י"ב אותיות דשם הוי' ג"פ (ג' היות שבכרכת כהנים), וגם י"ב אותיות דשם אד' ג"פ, שהוא מ"ש ג"פ היכל הוי', דהיכל הוי' הוא אד', והוא בחי' המוחין, ג"פ הוי' הו"ע חב"ד דז"א, וג"פ אד' הו"ע חב"ד שבמלכות. וזהו זה א-לי ואנוהו, שע"י עבודת הנשמות עושים דירה לו ית' בתחתונים, שהו"ע המשכת העצמות ממש שלמעלה מבחי' זה א-לי (שע"ז הם פועלים עילוי בבחי' זה א-לי), והוא בחי' שאו ידיכם קדש. ולכן נקראים ישראל ונאוה, שהוא מלשון דירה.

והנה הענין דזה א-לי ואנוהו הוא עכשיו, אמנם לעתיד כתיב⁸⁸ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה גו' זה הוי' קוינו לו, היינו, דעכשיו ישנו הגילוי דבחי' זה פעם א', ולעתיד יהי' הגילוי דבחי' זה ב"פ. והענין הוא, שהגילוי דזה א-לי ואנוהו עכשיו הוא בחי' ת"ת דז"א, והגילוי דב"פ זה לעתיד הוא בחי' ת"ת דעתיק. והנה, הגילוי דב"פ זה לעתיד נעשה ע"י בירור בחי' זה דלעו"ז, כמ"ש וזה לכם הטמא⁸⁹, המן הרע הזה⁹⁰, אם פגע כך מנוול זה⁹¹, היינו, שגם הסט"א נק' בשם זה, כמ"ש⁹² את זה לעומת זה עשה האלקים. וע"י הבירור דלעו"ז ממשיכים בחי' זה דעתיק. וזהו שאמרו רז"ל⁹³ טוב זה יצ"ט מאד זה מלאך המות, והיינו, שע"י הבירור דלעו"ז, שבירור זה נעשה ע"י התורה, כמאמר אם פגע כך מנוול זה משכהו לבית המדרש, דכיון שהתורה היא כולה פנים, ואין בה בחי' אחר כלל⁹⁴, לכן אי אפשר שיהי' בהתורה איזה אחיזה ללעו"ז, ואדרבה

86 כ"ה בזכרון אחדים (המו"ל).

87 ראה זח"ג רעא, ב. ערב, ב וברמ"ז

91 סוכה נב, ב.

92 קהלת ז, יד.

93 ראה ב"ר פ"ט, י. זח"א יד, א. יט, ב.

ועוד.

88 ישע"י כה, ט. שמור' שם.

94 ראה תניא קו"א קסא, א. סה"מ

89 שמיני יא, כט.

תרמ"ט ע' רסד.

90 אסתר ז, ו.

התורה דוחה את הסט"א, הנה ע"י דחי' זו ממשיכים בחי' זה דעתיק⁹⁵. וזהו שמסיים בכתוב זה הוי' קוינו, קוינו מלשון קוינ⁹⁶, היינו, שהמשכה היא ע"י הג' קיין שעליהם העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח⁹⁷, שע"י ג' קיין אלו נעשים כל המשכות, אלא שעכשיו הרי זה בהעלם, ולעתיד יהי' בגילוי, כמ"ש⁹⁸ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר.

(ו) **וזהו** ויבא משה בתוך הענן, דהנה בשביל הגילוי דמ"ת שהו"ע גילוי העצמות, הוצרך להיות ענין של לבוש שיוכל לקבל⁹⁹ בחי' התורה שנקראת זאת שבה מלובש בחי' זה ממש, ולבוש זה הו"ע הענן, כמבואר במ"א שהענן שהי' כמין עשן הוא ע"ד ענין המשל¹⁰⁰, שהוא כמו לבוש, שע"י לבוש זה אפשר להיות המשכת העצמות. אמנם, ענין ויבא משה בתוך הענן הוא בדרך העלאה, והרי הכוונה היא שתהי' המשכת העצמות למטה, הנה על זה עשה לו הקב"ה שביל בתוכו, שע"י השביל נעשית המשכה למטה. וכשם שהי' בקי"ס, דמ"ש ויבאו בני ישראל בתוך הים הוא בדרך העלאה, אך הכוונה היא שעלמא דאתכסיא יאיר בעלמא דאתגליא, ולכן הפך ים ליבשה, והמשכת עלמא דאתכסיא היתה ע"י השביל דהמים להם חומה, שע"י שביל זה נמשך האור גם בעלמא דאתגליא, הנה כמו"כ הוא גם בהענין דמ"ת, שישנו שביל ודרך שבו ועל ידו מאיר האור למטה, וכמ"ש¹⁰¹ ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט, היינו שצדקה ומשפט הם הדרך והשביל להמשכת שם הוי' בעולם, שע"י התומ"צ נעשה גילוי העצמות בהעולם, אלא שעכשיו אין זה בגילוי, ויתגלה לעתידי, כמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר.

99) ראה זח"א טו, א ובכ"מ. אגה"ק סכ"ט. תו"א טז, א.

100) ראה תו"א יא, ג. שם צא, ג. ובכ"מ. 101) וירא יח, יט.

95) חסר אריכות הביאור בענין ב"פ זה (המו"ל).

96) ראה תו"א בשלח סג, ד. ובכ"מ.

97) אבות פ"א מ"ב.

98) ישע"י מ, ה.